

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister en Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over de brieven van 13 mei 2014 en 23 juni 2014 inzake het rapport «Mensenhandel in en uit beeld 2» van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (Kamerstuk 28 638, nrs. 114 en 120), de antwoorden op Kamervragen van de leden Berndsens-Jansen, Segers, Kooiman, Van der Steur, Van Oosten, Oskam, Rebel, Van Laar, Bontes en Jadnanansing over mensenhandel (2014Z09701), de brief van 23 juni 2014 inzake een reactie op verzoek van het lid Kooiman op het bericht «Nederland moet meer doen tegen mensenhandel» (Kamerstuk 28 638, nr. 117), de brief van 23 juni 2014 inzake toezeggingen op het terrein van mensenhandel (Kamerstuk 23 638, nr. 118), de brief van 23 juni 2014 inzake diverse toezeggingen op het terrein van prostitutiebeleid en een reactie op twee rapporten en bijbehorende resoluties van het Europees Parlement en de Raad van Europa (Kamerstuk 23 638, nr. 119), de brief inzake de Doorlichting Verblijfsregeling Mensenhandel (Kamerstuk 28 638, nr. 121) en de brief van 23 juni 2014 inzake Nationaal Verwijsmechanisme Slachtoffers Mensenhandel (Kamerstuk 28 638, nr. 122).

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

Adjunct-griffer van de commissie,
Van Doorn

Inhoudsopgave	2
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Inleiding	2
2. Rapport «Mensenhandel in en uit beeld 2»	3
3. Brief met antwoorden op Kamervragen	5
4. Brief inzake toezeggingen op het terrein van mensenhandel	6
5. Brief inzake diverse toezeggingen op het terrein van prostitutiebeleid en een reactie op twee rapporten en bijbehorende resoluties van het Europees Parlement en de Raad van Europa	6
6. Doorlichting Verblijfsregeling Mensenhandel	6
7. Nationaal Verwijzingsmechanisme Slachtoffers Mensenhandel	7
II. Reactie van de Minister en Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie	8

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brieven van de Minister van Veiligheid en Justitie (hierna: de Minister) op het terrein van mensenhandel. Zij zijn verheugd over de snelheid waarmee de aanbevelingen zijn opgepakt uit het rapport «Mensenhandel in en uit beeld 2» van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Deze leden hebben een aantal vragen die verderop in dit verslag aan de orde zullen komen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende brieven inzake mensenhandel. Zij willen allereerst weten wat de Minister doet om niet alleen de mensenhandelaren op te pakken, maar ook het netwerk wat daar vaak aan vast zit op te rollen. Kan de Minister aangeven wat er wordt gedaan om mensenhandel buiten de seksbranche aan te pakken, zoals uitbuiting in de tuinbouw, horeca, binnenvaart, visserij en bij diplomaten?

Regelmatig nemen deze leden met afschuw kennis van de vreselijke berichten over de schendingen van arbeidsrechten bij de bouw van stadions in Qatar, ten behoeve van het wereldkampioenschap voetbal in 2022, waar de hele (voetbal)wereld tegen die tijd van zal profiteren. Dit zijn «slaafachtige omstandigheden». Wat is de reactie hierop van de Minister? Heeft hij hier in internationaal verband stelling tegen genomen en acties ondernomen om dit aan de orde te stellen of een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de mensonterende toestanden die plaatsvinden? Welke mogelijkheden ziet hij hiertoe?

De leden van de SP-fractie vragen een reactie op de resultaten van het project over de verbetering van ondersteuning aan slachtoffers van mensenhandel bij vrijwillige terugkeer.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige brieven. Zij merken op dat de Minister alle vormen mensenhandel wil aanpakken, dus niet alleen seksuele uitbuiting, maar ook arbeidsuitbuiting, gedwongen bedelarij en het gedwongen worden tot criminele activiteiten. Hier is in eerste instantie goede informatie voor nodig, maar deze leden constateren dat juist deze informatie ontbreekt. Hoe gaat de Minister het zicht op uitbuiting buiten de seksindustrie vergroten,

bijvoorbeeld in de land- en tuinbouw, de binnen- en scheepvaart of bedelarij? Hoe wordt de aanpak van deze soorten mensenhandel verbeterd?

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van voorliggende brieven. Zij hebben met name nog enkele vragen over de uitwerking van diverse toezeggingen met betrekking tot prostitutie.

2. Rapport «Mensenhandel in en uit beeld 2»

De leden van de PvdA-fractie vragen waarom de Minister van mening is dat een meer gedetailleerde registratie niet direct ten goede komt aan de informatie-gestuurde-aanpak van mensenhandel. De Minister geeft in zijn reactie op het Rapport «Mensenhandel in en uit beeld 2» (hierna: het rapport) aan eerder voor een diepteanalyse te kiezen dan voor een gedetailleerde registratie. Op welke gebieden is hij voornemens een diepteanalyse uit te voeren? Ook vragen deze leden hoe vaak de Minister verwacht dit middel in te gaan zetten.

De aan het woord zijnde leden zijn van mening dat het percentage zaken waarin ontnemingsmaatregelen worden getroffen erg laag is. Daarom is het goed dat de Minister dit herkent en aangeeft dat de inzet op ontneming beter kan. Hoe gaat hij de inzet verbeteren en verhogen? Deze leden vragen of er voldoende zicht bestaat op mensenhandelaren die opereren in grote, vaak internationale netwerken. Zo ja, waar blijkt dit uit? Heeft de politie voldoende zicht op netwerken die zich richten op Nederlandse minderjarigen en die hier ook geronseld worden? Hoe wordt de mensenhandel expertise gewaarborgd bij de politie? Hoe beziet de Minister de rol van exploitanten en de aanpak tegen diegenen die mensenhandel faciliteren? Deelt de Minister de mening dat deze groep steviger mag worden aangepakt? Welke middelen kan de Minister gebruiken om dit te bewerkstelligen?

Deze leden vragen voorts of er voldoende zicht op mannelijke slachtoffers van mensenhandel, waaronder jongens die als prostituee worden uitgebuit? Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo nee, hoe wordt dit aangepakt en verbeterd?

De leden van de PvdA-fractie vinden de aanpak van mensenhandel voortvarend. Zij zien echter nog liever dat minder mensen slachtoffer worden van mensenhandel. Ook moet worden gekeken naar de daders, ofwel de mensenhandelaren zelf. Heeft de Minister voldoende zicht op jongeren die dreigen menshandelaar te worden? Wordt er voldoende ondernomen aan preventie op dit gebied? Kan hij aangeven welke concrete maatregelen worden genomen om te voorkomen dat de leden van deze groep menshandelaar worden?

De leden van de SP-fractie lezen in het rapport dat de politie werd geconfronteerd met 200 aangiftes van Afrikaanse vrouwen. Deze aangiftes zijn geseponeerd omdat er te weinig aanknopingspunten zouden zijn voor een strafrechtelijk onderzoek. Klopt het dat deze aangiftes niet geregistreerd, gebundeld en geanalyseerd worden om te zien of er overeenkomsten en aanknopingspunten te vinden zijn ten behoeve van de opsporing van mogelijke mensenhandelaren? Is de Minister bereid dit alsnog te doen? Klopt het dat het ontbreken van een goede politieregistratie bovendien een informatie-gestuurde-opsporing in de weg staat? Hoe gaat de Minister dit verbeteren?

De aan het woord zijnde leden constateren eveneens dat in ongeveer een kwart van het door het Openbaar Ministerie (OM) gedagvaarde zaken voor mensenhandel een onvoorwaardelijk sepot volgde. Een vijfde deel daarvan betrof een beleidssepot. Dat is opmerkelijk te noemen. Kan de Minister hierop reageren en is hij bereid ervoor te zorgen dat in de gehele keten de mensenhandelzaken worden geregistreerd? De Immigratie- en

Naturalisatiedienst (IND) is daar mee bezig, maar het OM nog niet. Gaat de Minister dit verbeteren?

De leden van de SP-fractie vinden voorkomen beter dan genezen en wijzen erop dat voorlichting kan helpen als het gaat om uitbuiting. Het Nederlands Jeugdinstituut houdt een database bij waarin wetenschappelijk erkende interventies rondom seksualiteit en seksuele weerbaarheid zijn opgenomen. Hoewel er redelijk veel aandacht is voor preventie van seksueel geweld tegen kinderen, is van veel preventieve maatregelen niet bekend in hoeverre zij dergelijk geweld daadwerkelijk kunnen voorkomen en wat werkt. Waarom wordt er geen onderzoek verricht naar de voorlichtingsprogramma's die scholen op dit moment hanteren?

Al eerder hebben de leden van de SP-fractie zorgen geuit over de opvang, begeleiding en inzet van preventieve middelen als het gaat om jongens die het slachtoffer zijn van mensenhandel. Kan worden aangegeven welke specialistische zorg er voor deze groep jongens momenteel is? Is er tevens categoriale opvang voor deze jongens?

De aan het woord zijnde leden stellen vast dat de politie en het OM momenteel inzetten op ontneming, maar dat de Minister aangeeft dat dit beter kan. Deze leden willen weten watbeter kan, waar de politie, het OM en de rechtspraak volgens de Minister tegenaan lopen en hoe deze knelpunten weggenomen kunnen worden. Er zijn op dit moment ook verschillende methodes die kunnen worden ingezet ten behoeve van de financiële ontneming. Deze leden horen graag welke methodes dat zijn. Kan worden toegelicht onder welke voorwaarden deze verschillende methodes kunnen worden ingezet?

Voornoemde leden merken op dat de Minister het positief acht dat 95% van de doorgelichte opsporingsonderzoeken gebaseerd is op verklaringen van slachtoffers, gelet op het feit dat de aangiftebereid normaliter laag is. Kan dit verband duidelijk worden toegelicht? Deelt de Minister de mening dat juist meer moet worden gewerkt aan de aangiftebereidheid, aangezien klaarblijkelijk bijna alle opsporingsonderzoeken zich puur baseren op aangiftes en verklaringen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier zal worden gewerkt aan de bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen? Kunnen slachtoffers ook anoniem aangifte doen en een verklaring afleggen? Zo nee, waarom niet en op welke manier kunnen slachtoffers dan wel veilig aangifte doen?

De leden van de SP-fractie vinden het goed dat wordt onderzocht of alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) die de beschermde opvang verlaten langer begeleid kunnen worden. Amv's worden pas uit de beschermde opvang gelaten als zij voldoende weerbaar zijn. Deze leden vragen wat er gebeurt als blijkt dat een 18-jarige nog onvoldoende weerbaar is en deze toch vanwege zijn/haar leeftijd geen recht meer heeft op opvang. De aan het woord zijnde leden vragen met betrekking tot het afpakken van crimineel vermogen of het klopt dat dit maar in 3% van de zaken gebeurt? Zo nee, in hoeveel zaken dan wel? Wordt er dan ook gebruik gemaakt van de omkering van de bewijslast op grond van artikel 36e, derde lid, Wetboek van Strafrecht (Sr)? Tegen welke problemen loopt het OM aan, ook als het gaat om het toepassen van de artikelen 33a en 36e Sr? Wordt er standaard in alle mensenhandelzaken financieel onderzoek verricht na veroordeling? Zo nee, waarom niet? Klopt het dat omkering van de bewijslast mogelijk is op grond van artikel 36e, derde lid, Sr? Werkt dit in de praktijk goed of loopt het OM nog tegen problemen aan? Zo ja, welke?

De leden van de D66-fractie vragen extra toelichting op de aanpak van criminele samenwerkingsverbanden. Als de politie, de Koninklijke Marechaussee (Kmar) en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid voldoende zicht hebben op criminele samenwerkingsverbanden, waarom worden deze dan nauwelijks aangepakt? Wat zijn de knelpunten? Welke oplossingen biedt de Minister hiervoor?

Voornoemde leden begrijpen uit het rapport dat bij mensenhandel vonnissen het percentage van ontnemingen heel laag ligt (3%). Hoe verklaart de Minister dit? Hoe kan ontneming van geld van mensenhandelaars worden bevorderd?

Deze leden maken zich zorgen over de amv's die met onbekende bestemming de beschermde opvang hebben verlaten. Hoe wordt voorkomen dat deze kinderen weer in handen komen van mensenhandelaars? Welke specifieke maatregelen worden genomen voor de bescherming van amv's? Hoe wordt de verblijfsregeling mensenhandel voor amv's verbeterd zodat deze aansluit op de behoeften van slachtoffers?

3. Brief met antwoorden op Kamervragen

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van het train-de-trainer event waar medewerkers van de Task Force Mensenhandel getraind werden om slachtoffers van mensenhandel te signaleren. Zij vragen of deze trainingen in verschillende sectoren wordt ingezet. Worden er nog meer organisaties getraind om slachtoffers van mensenhandel te herkennen buiten de organisaties die aangesloten zijn bij de Task Force Mensenhandel? Zo ja, welke organisaties zijn dit? Zo nee, waarom niet, is dit een bewuste beleidskeuze en welke middelen worden dan wel worden ingezet om medewerkers uit verschillende sectoren te trainen? Op welke termijn zal dit gebeuren?

De aan het woord zijnde leden constateren dat de regering in zijn beantwoording aangeeft dat de Nederlandse politie niet op etniciteit registreert. Hoewel deze leden hiervoor begrip kunnen opbrengen, vragen zij of dit de politie niet belemmert in het uitwerken van een treffende aanpak voor Roma-slachtoffers van mensenhandel. Hoe zetten zij de meldingen door naar CoMensha? Heeft CoMensha behoefte aan meer gedetailleerde informatie over de mogelijke slachtoffers? De leden van de PvdA-fractie willen benadrukken dat ze niet om etnische registratie vragen van iedereen die bij de politie terecht komt maar wel om een registratiesysteem waarin slachtoffers van mensenhandel zichtbaar zijn. Voor deze leden staat namelijk voorop dat CoMensha, de politie en andere organisaties duidelijk zicht hebben op de slachtoffers. Zij hopen dat dit ten goede komt aan de opsporing van de netwerken achter de slachtoffers. Voornoemde leden zijn verheugd dat de meerwaarde van verhoorstudio's op locatie voldoende is om hiervoor een pilot op te starten. Zij kijken dan ook uit naar de resultaten hiervan. Hoe wordt de mogelijkheid tot inschrijving gecommuniceerd naar de opvanglocaties? Kunnen alle opvanglocaties zich hier voor inschrijven? Wanneer wordt de Kamer geïnformeerd over de uitkomsten?

De leden van de SP-fractie constateren dat er volop wordt samengewerkt op Europees niveau. Heeft de Minister zicht op de concrete vorderingen die hierdoor zijn geboekt in Bulgarije en Roemenië? Hoe wordt gemonitord welke knelpunten er nog zijn bij de aanpak van mensenhandel en de opvang en begeleiding van slachtoffers in deze landen? Tijdens het werkbezoek aan deze landen is gebleken dat de opvang onvoldoende was geregeld of alleen maar door niet-gouvernementele organisaties werd opgepakt. Is de Minister van plan hier op korte termijn verbeteringen in aan te brengen? Zullen er niet alleen vaste liaisons in Roemenië maar ook in Bulgarije gestationeerd blijven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, voor hoe lang? Hoeveel liaisons zijn er op dit moment en is dit aantal voldoende?

4. Brief inzake toezeggingen op het terrein van mensenhandel

De leden van de SP-fractie staan positief tegenover een verhoorstudio in de opvang en willen graag weten wanneer de pilot wordt geëvalueerd en of de Kamer op de hoogte wordt gebracht van de resultaten hiervan. Deze leden merken op dat rechercheurs mensenhandel op dit moment een gespecialiseerde opleiding krijgen aangeboden. Zij vragen of er voldoende rechercheurs mensenhandel zijn. Voorts vragen zij in hoeverre er voldoende gespecialiseerde rechters zijn om mensenhandelzaken te kunnen beoordelen?

De aan het woord zijnde leden willen graag nog een reactie ontvangen op het idee om de loverboyproblematiek mee te nemen in de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Wat is het standpunt van de Minister ter zake?

De leden van de SP-fractie merken op dat er fors wordt bezuinigd op de zorg en de jeugdzorg. Binnenkort worden gemeentes verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdzorg. Hoe wordt voorkomen dat de nodige kennis en capaciteit wordt wegbezuinigd omdat gemeentes onvoldoende middelen krijgen?

5. Brief inzake diverse toezeggingen op het terrein van prostitutiebeleid en een reactie op twee rapporten en bijbehorende resoluties van het Europees Parlement en de Raad van Europa

De leden van de SP-fractie constateren dat er in een algemene maatregel van bestuur nadere regels zullen worden gesteld over de voorwaarden waar een prostitutiebedrijf aan moet voldoen. Wordt hierbij dan ook rekening gehouden met de rol van andere belangrijke instanties, zoals het OM, de politie en CoMensha? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Voornoemde leden hebben kennisgenomen van het rapport van Geisha, maar horen graag in hoeverre gemeentes door bijvoorbeeld de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op de hoogte worden gesteld van de inhoud van dit rapport en de rol die gemeentes kunnen spelen bij het mogelijk maken van zelforganisatie voor prostituees. Zijn er al gemeentes die op deze manier samenwerken met de in hun gemeente werkzame prostituees en organisaties van belangenbehartigers? Zo ja, welke gemeentes zijn dit?

Deze leden vragen, als er een vergunning wordt ingetrokken of een locatie wordt gesloten, ook automatisch op grond van het strafrecht actie ondernomen naar aanleiding van eventuele signalen van mensenhandel en uitbuiting. Hoe wordt voorts voorkomen dat de prostituees in de illegaliteit belanden door het sluiten van locaties?

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over minderjarige slachtoffers van mensenhandel. Kinderen met een Roma achtergrond zouden volgens de Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings extra kwetsbaar zijn voor criminele uitbuiting, gedwongen bedelen en zakkenrollen. Hoe pakt de Minister het specifiek probleem van Roma kinderen aan?

De leden van de SGP-fractie vragen aandacht voor het belang van de beschikbaarheid van uitstapprogramma's. De Kamer heeft vorig jaar de motie Van der Staaij/Segers (33 750-VI, nr. 80) ter zake aangenomen. Deze leden zijn blij dat het geld hiervoor intussen in de supplettoire begroting is opgenomen. Wel vragen zij wat de precieze stand van zaken is van de uitvoering van deze motie. Welke stappen zijn intussen gezet? Worden alle gemeentes benaderd met een aanbod om bij te dragen in het aanbieden van uitstapprogramma's? Is er meer zicht op hoeveel organisaties gebruik maken van deze regeling, waarvan de inschrijfdatum afloopt per 31 juli

2014? In hoeverre gaat het om nieuwe programma's en in hoeverre is er sprake van uitbreiding van bestaande programma's?

Voornoemde leden vinden het belangrijk dat ook de Kamers van Koophandel nauwkeurig onderzoek verrichten en zeker bij signalen van mogelijke dwang voorzichtig zijn met registratie. Deze leden vernemen graag hoeveel prostituees zich op dit moment hebben ingeschreven als zelfstandige. Hoe verhoudt zich dit tot het geschatte aantal zelfstandig werkende prostituees (al dan niet onder invloed van dwang). De leden van de SGP-fractie merken op dat het rapport 'Prostitution, trafficking and modern slavery in Europe' van de Raad van Europa onder meer een aanbeveling bevat om het Zweedse model te overwegen als meest effectieve model om de exploitatie van vrouwen als prostituee tegen te gaan. Deze leden vinden dat een aanbeveling die het overwegen meer dan waard is. Kan de Minister aangeven welke maatregelen uit het Zweedse model in Nederland niet voorkomen en wat daar de precieze argumenten voor zijn?

Voornoemde leden zijn ten slotte zeer benieuwd naar het onderzoek over het invoeren van een pooierverbod. De Minister meldt dat dit onderzoek in het najaar gereed is. Zij hopen dat de Minister snel tot een dergelijk verbod komt. Wanneer kan het onderzoek en het standpunt van het kabinet verwacht worden?

6. Doorlichting Verblijfsregeling Mensenhandel

De leden van de SP-fractie constateren dat er niet alleen voldoende ruimte is om de koppeling tussen het doen van aangifte en het recht op verblijf te handhaven, maar dat er dus ook voldoende ruimte is om die los te laten. Is deze constatering juist? Waaruit blijkt dat de aangiftebereidheid daalt op het moment dat de koppeling wordt losgelaten? Zijn er geen andere manieren om te bewerkstelligen dat iemand aangifte doet? Welke rol kan het multidisciplinair kunnen vaststellen van slachtofferschap hierbij spelen? Kan het bestaan van een dergelijk expertiseteam ertoe kunnen leiden dat de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (hierna: de Staatssecretaris) wel bereid is de genoemde koppeling los te laten? Zo nee, waarom niet? Deze leden zijn in ieder geval blij dat de mogelijkheden voor een multidisciplinair expertiseteam en het vaststellen van het slachtofferschap worden onderzocht. In hoeverre gebeurt dit al in andere landen? Wanneer komt hier meer duidelijkheid over?

De aan het woord zijnde leden horen van de partners van het Strategisch Overleg Mensenhandel (SOM) dat er een sterke afname is in de bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen. Dit zou te maken hebben met het feit dat slachtoffers niet juist worden geïnformeerd over de drie maanden bedenktijd. Deze bedenktijd wordt door politie en Kmar steeds minder vaak en korter aangeboden. Slachtoffers krijgen hun rechten onvoldoende uitgelegd. Is de Staatssecretaris bereid dit probleem op te pakken met de politie en de Kmar? Hoe flexibel wordt er omgegaan met deze drie maanden bedenktijd? Kan het zijn dat als iemand bijvoorbeeld na drie en een halve maand pas de moed heeft verzameld aangifte te doen, deze persoon direct buiten de boot valt? Is het voorts waar dat veel van de slachtoffers in hun periode van bedenktijd niet naar een specialis-tische opvang worden gebracht maar naar een noodbed in de regio? Hier krijgen zij echter niet de juiste juridische ondersteuning (naast de psychische ondersteuning). Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat slachtoffers altijd geplaatst worden in een gespecialiseerde opvang?

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat de partners van het SOM-overleg zich ernstig zorgen maken over de sterke afname in de bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen. Volgens het SOM-overleg is er in de afgelopen periode een verschuiving opgetreden in de praktische toepassing van de wettelijke bedenktijd en de uitvoerings-

praktijk van de B8/3-regeling. Hiermee komt de bescherming van slachtoffers mensenhandel ernstig in het geding. Hoe zorgt de Minister ervoor dat de bedenktijd daadwerkelijk wordt gerespecteerd en de bescherming van de slachtoffer niet in het geding komt?

7. Nationaal Verwijzingsmechanisme Slachtoffers Mensenhandel

De leden van de PvdA-fractie zien veel mogelijkheden voor het Nationaal Verwijzingsmechanisme Slachtoffers Mensenhandel (NVM). Zij kijken uit naar de verdere uitwerking van het NVM, maar vragen wie te midden van alle werkgroepen en projecten de rode draad in de gaten houdt. Kan de Minister aangeven wanneer het NVM startklaar is en of er voldoende zicht bestaat op de minderjarige slachtoffer in het NVM? Bestaat een aparte aanpak voor minderjarige slachtoffers? Zo ja, betreft de Minister ook leerplichtambtenaren en Raad voor de Kinderbescherming in de aanpak? Zo nee, waarom niet? De informatievoorziening naar slachtoffers wordt ook door het NVM gezien als een knelpunt. Hoe worden gemeenten en daarmee ook lokale diensten bewust gemaakt van de mogelijkheden en regelingen die er voor slachtoffers bestaan?

De aan het woord zijnde leden constateren dat wordt gesproken over de onbekendheid van CoMensha bij verschillende instanties. Kan de Minister aangeven op welke manieren de rol van CoMensha duidelijk naar de sector kan worden gecommuniceerd, naast de centrale website? Deze leden vinden het belangrijk dat gemeenten hun rol in het signaleren van slachtoffers van mensenhandel goed kunnen uitoefenen. Op welke termijn start het traject voor kennisverbetering en -overdracht van de VNG? Kan de Minister dieper ingaan op de wijze waarop de koppeling tussen het NVM en het programma «Aanpak uitbuiting (Roma) kinderen» zal worden gelegd?

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd tegen welke drempels partijen oplopen door de verschillende regelingen en voorzieningen. Kan de Minister hier uitgebreider op ingaan en voorbeelden geven?

Als het gaat om de zorg voor minderjarige slachtoffers willen deze leden graag weten of er al concreet is nagedacht over de transitie van de jeugdzorg en de consequenties voor de minderjarige slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting.

Voorts vragen de aan het woord zijnde leden op welke manier slachtoffers worden geholpen bij het innen van hun schadevergoeding na toewijzing door de civiele rechter. Welke knelpunten worden hierbij ervaren?

II. Reactie van de Minister en Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie